

2009WMC67

ANALYSE GROEI AMK EN TOEGANG BIJ BUREAU JEUGDZORG UTRECHT

Aanleiding

Naar aanleiding van toename van de wachtlijst bij het AMK (Algemeen Meldpunt Kindermishandeling) hebben er verschillende overleggen plaats gevonden tussen BJU en provincie. Deze overleggen waren zowel op ambtelijk niveau (Raad van Bestuur BJU en afdeling MOW) als bestuurlijk niveau met de gedeputeerde mevrouw Haak.

Sinds januari blijkt dat er een flinke groei is van de toestroom van jeugdigen bij zowel het AMK als de Toegang bij BJU. Zaken bij het AMK hebben vanwege het grote risico voor het kind voorrang op de zaken van de Toegang, dit heeft gevolgen voor de wachtlijst bij de Toegang. Aangezien een hogere productie zou leiden tot hogere kosten voor BJU, waarvoor BJU geen middelen heeft, heeft de gedeputeerde BJU in eerste instantie verzocht om een globale analyse van de groei AMK en Toegang. BJU heeft in juni 2009 een antwoord geformuleerd. Naar aanleiding van dit antwoord vindt op 13 juli 2009 opnieuw een overleg plaats tussen BJU en de gedeputeerde mevrouw Haak.

Analyse

Vanwege een toename van aanmeldingen bij het AMK en de eis van de provincie dat er geen wachtlijsten zijn bij het AMK, zijn er door BJU een aantal oplossingsrichtingen geformuleerd om de wachtlijst aan te pakken. Deze zijn besproken met de provincie, zover de provincie kan beoordelen zijn de oplossingsrichtingen acceptabel voor de korte termijn. Er zal tot uiterlijk 01-09-2009 voorrang gegeven worden aan de versnelde overdracht van cliënten naar JHV (jeugdhulpverlening), echter alleen daar waar het kan en nodig is. BJU wijkt daarmee niet noemenswaardig af van het landelijke protocol. De nazorg geschiedt in deze cases niet meer door AMK-medewerkers doch JHV wordt eerder ingeschakeld. Het gaat om enkele gevallen per jaar. Een nadelig bijeffect kan zijn dat de wachtlijsten voor JHV nog hoger zullen worden dan zij nu al zijn.

Daarnaast wordt er in gezet op het werven en versneld opleiden van nieuw personeel. Gedurende de zomermaanden kan er dan gewerkt worden aan het wegwerken van de wachtlijst, mits voldoende personeel ingewerkt is en de stroom aanmeldingen niet verder toe neemt.

BJU zal zich voor de lange termijn inspannen om 6 fte extra aan te stellen om de fluctuaties binnen AMK op te kunnen vangen; dit is een boven-formatief team.

Gedeputeerde mevrouw Haak heeft gevraagd om een nadere analyse van de interne en externe oorzaken van de groei bij AMK en van S3 (Signalen van derden), waarbij ook de oorzaak van de groei van de wachtlijsten AMK expliciet meegenomen wordt, alsmede een analyse van de groei bij de Toegang. Tevens werd verzocht de vraag mee te nemen of er verschillen te ontdekken zijn tussen de verschillende gemeentes; heeft bijv. Utrecht relatief (vergeleken t.o.v. het aantal inwoners) meer AMK en S3-groei dan Amersfoort? En zijn er wezenlijk andere verschillen te ontdekken in de aanpak van de twee grote gemeentes als het gaat om preventie en samenwerking

Bestuurscentrum

Bezoekadres:
Nijenoord 2-4, Utrecht

Postadres:
Postbus 9076
3506 GB Utrecht

Tel. [030] 677 82 10
Tel. [030] 677 81 67

dirsecr@bjzutrecht.nl

Postbank 11 75 15
ABN AMRO 21 84 69 810

Stichting Bureau Jeugdzorg
Utrecht is ingeschreven bij de
KvK Utrecht, nr. 41 17 72 20

Bureau Jeugdzorg Utrecht
bundelt
• Jeugdhulpverlening
• Jeugdbescherming
• Jeugdreclassering
in de provincie Utrecht

Een nadere analyse van interne en externe oorzaken naar groei bij AMK en van S3 is interessant, maar vraagt meer tijd en nader onderzoek dan in het korte tijdsbestek door BJU beantwoord kan worden. BJU heeft relevante informatie bij elkaar gelegd en kunnen op basis van deze gegevens hooguit voorzichtige aannames doen. Het zijn hypothesen die verder getoetst zouden kunnen worden in uitgebreider onderzoek.

Raming van gebruik jeugdzorg en AMK voor periode 2007-2011

In februari 2009 verscheen van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) een rapport *De jeugd een zorg*. In 2007 ontwikkelde het SCP een raming- en verdeelmodel voor de geïndiceerde jeugdzorg. In 2008 leidde dit tot oplevering van de ramingen van het gebruik van de provinciale jeugdzorg en het AMK voor de periode 2007-2011 en de verdeling van de jeugdigen met risicokenmerken over de jeugdzorgregio's.

Volgens de ramingen groeien de drie soorten handelingen bij het AMK (adviezen, consulten en onderzoeken) in de periode 2006-2011 allemaal met respectievelijk 6,7%, 4,4% en 5,2%.

De prevalentie van opvoed- en opgroei problemen in Nederlandse gezinnen is nader onderzocht en voor een cluster aan risicofactoren is nagegaan in hoeverre zij deze problemen voorspellen. Vijf risicofactoren bleken belangrijke voorspellers van een problematische jeugdsituatie te zijn: twee op kindniveau en drie op gezinsniveau. Op kindniveau blijken vooral jongens en kinderen in de lagere echelons van het onderwijs een grotere kans te hebben om opvoed- en opgroei problemen te ontwikkelen. Op gezinsniveau blijkt dat vooral kinderen uit eenoudergezinnen, uit gezinnen van niet-westerse herkomst en uit gezinnen met een laag inkomen een grotere kans hebben om zulke problemen te ontwikkelen. Men vergeleek drie verdeelmodellen en concludeerde dat Flevoland, Amsterdam, Rotterdam en Haaglanden een groter aandeel risicojeugdigen hebben afgezet tegen het aandeel jongeren. Dit laat zich verklaren uit het feit dat deze regio's meer niet-westerse allochtonen en eenoudergezinnen hebben. Noord Brabant en Gelderland hebben het grootste aandeel jeugdigen en gemeten risicojeugdigen. Utrecht heeft 7,5% van het aantal jeugdigen in Nederland en op basis van een model waarbij alleen risicokenmerken eenoudergezin en niet-westers allochtoon meetellen heeft Utrecht ongeveer 7,3% van het aantal risicojeugdigen.¹

Kerngegevens Utrecht wat betreft bevolkingsopbouw (bron CBS):

<i>Inwonersaantal 2009</i>	<i>Jongeren < 20 jaar</i>	<i>Prognose bevolking (aantal 2025)</i>
Amersfoort 141.211	37.652	161.421
Utrecht 294.737	64.592	392.234

Het aantal scheidingen in 2008 in de provincie Utrecht was 17.619.

¹ (zie verder rapport SCP, de jeugd een zorg, ramings- en verdelingsmodel jeugdzorg 2007, februari 2009; niet bijgevoegd)

Groei S3 (Signalen van derden):

Navraag bij BJZ Rotterdam laat zien dat ook zij de meeste signalen van derden (zij spreken van ¾ van totaal) via de politie binnenkrijgen. Zij herkennen de stijging in aantallen zoals in Utrecht.

Cijfers uit de beleidsinformatie:

Signalen van derden in **2008**: In totaal kwamen **4086** signalen van derden binnen. **3267** hiervan waren zorgformulieren van politie (ZFP) en **819** signalen van derden (S3) kwamen bij de bureaudienst binnen.

Wanneer we het eerste kwartaal van 2008 met dat van 2009 vergelijken levert dit het volgende beeld op:

	Totaal	ZFP	S3
1 ^e kwartaal 2008	776	655	121
1 ^e kwartaal 2009	1485	1143	342

De cijfers tonen aan dat er sprake is van een verdubbeling in aantallen.

Groei AMK

Hiervoor verwijs ik u naar bijlage I.

Belangrijk om te vermelden dat bekend is dat bij andere bureaus jeugdzorg eveneens wachtlijsten AMK zijn en dat BJU eigenlijk de laatste in de rij is die wachtlijsten heeft ontwikkeld. Er zijn bureaus jeugdzorg die S3 in eerste instantie bij het AMK laten binnenkomen, BJU heeft er destijds voor gekozen om niet voor deze (duurdere) toegang te kiezen, maar dat bij de Centrale Aanmelding wordt bekeken of het een AMK dan wel een S3/JHV-zaak wordt.

Toelichting op de groei bij AMK en van S3

In bijlage I treft u de cijfers voor het AMK aan over de jaren 2005, 2006, 2007, 2008 en eerste kwartaal 2009.

De drie producten van het AMK, advies, consult en melding laten alle drie door deze vijf opeenvolgende jaren heen een groei zien.

Het AMK wordt over de hele linie vaker benaderd/geconsulteerd, er worden niet meer/andere type zaken dan voorheen in onderzoek genomen. Sterker, met de start van de Centrale Aanmelding en de directe samenwerking tussen het AMK en de JHV in de toegang wordt beter bekeken of zaken daadwerkelijk door het AMK onderzocht moeten worden of door de JHV opgepakt kunnen worden.

De andere kant is dat de JHV (Centrale Aanmelding) nu ook, meer dan voorheen, screent op mogelijke signalen van kindermishandeling, direct overleg heeft met het AMK, en zo nodig direct verwijst naar het AMK.

De toename in het aantal adviezen en consulten is o.a. te verklaren uit het feit dat BJU de afgelopen jaren bezig is om een sluitend netwerk kindermishandeling te creëren. Een van de eerste dingen die hierbij aan de orde komen is het advies; bij

twijfel: bellen met het AMK. Laat je adviseren m.b.t. de inschatting van de ernst van het signaal, het vervolg (mogelijkheden/onmogelijkheden) etc.

T.a.v. de meldingen is de afgelopen jaren een trendbreuk zichtbaar geworden; werd er voorheen het meest door de omgeving gemeld (= niet professional), de laatste jaren is de grootste groep melders de professional. Een mogelijke verklaring hiervoor is het feit dat:

- Er verandering heeft plaats gevonden t.a.v. privacy beleid (veiligheid kind gaat voor geheimhoudingsplicht).
- Een meldcode voor veel professionele instellingen verplicht is.
- Er zeer actief voorlichting en scholing plaatsvindt binnen de provincie Utrecht.
- Er met meerdere organisaties samenwerkingsprotocollen t.a.v. voorkomen, signaleren en beëindigen kindermishandeling opgesteld zijn (MEE, Centrum Malieaan, Ziekenhuizen, Altrecht). (zie tevens toename meldingen van kinderen 0 t/m 2 jaar in bijlage)

Kort gezegd: de hele beweging LAAK/RAAK (Landelijk en Regionaal Actieplan Aanpak Kindermishandeling) vergroot het bewustzijn van alle professionals en maakt dat kindermishandeling vaker opgemerkt/bespreekbaar wordt.

De landelijke afspraken met de politie vormen een aparte categorie. De politie stuurt conform landelijke afspraak zorgmeldingen omtrent kinderen naar 1 centraal punt binnen bureau jeugdzorg.

Grofweg 90% van de zorgmeldingen bij BJU zijn afkomstig van de politie. Hiervan betreft ongeveer 90% meldingen van huiselijk geweld!

In een aantal provincies is afgesproken dat de politie de zorgmeldingen bij het AMK meldt (waar kinderen getuige zijn van huiselijk geweld is sprake van kindermishandeling, dus melden bij het AMK). Het AMK doet dan onderzoek en verwijst indien mogelijk naar lokaal veld of bureau jeugdzorg.

In Utrecht komen alle zorgmeldingen binnen bij de JHV. Hier vindt de triage plaats welke zaken naar de JHV door kunnen en welke gemeld moeten worden bij het AMK.

De cijfers van het AMK m.b.t. professionele melders laten zien dat er vanuit de politie sprake is van een groei van ongeveer 50% t.o.v. 2008!

In bijlage I is weergegeven hoe de verschillende gemeentes zich t.o.v. het aantal meldingen AMK verhouden. Het is een redelijk constant beeld met als uitschieter stad Utrecht. In het eerste kwartaal 2009 is een aantal meldingen even hoog als medio 2005.

In Utrecht Stad zijn tussen BJU/Centrale Aanmelding en de Jeugd Advies Teams (JAT) goede afspraken gemaakt m.b.t. terugmelding etc. Zodra BJU besluit dat een kind/gezin geholpen kan worden door het JAT, neemt het JAT de aanmelding aan. In AMK-zaken is overdracht (indien van toepassing) pas aan de orde nadat het onderzoek is afgerond.

Verder vallen Nieuwegein, Woerden en Zeist op in het overzicht. Op basis van de cijfers uit bijlage I zijn er nog geen andere verklaringen voor deze groei te geven dan de bredere ontwikkelingen die boven genoemd zijn.

Zijn er verschillen tussen de gemeenten in de samenwerking met het voorliggend veld die mogelijk debet zijn aan een hoger percentage S3- of AMK-meldingen ?

Er is een verschil in samenwerking tussen bijvoorbeeld de ketenpartners in Eemland en Utrecht Stad. In de stad Utrecht heeft BJU bijvoorbeeld met meerdere WWO's (Wijk Welzijns Organisaties) te maken en met het JAT (Jeugd Advies Teams). In Eemland is er maar één. Ook de politie werkt anders in de stad Utrecht. Er zijn meerdere jeugdcoördinatoren, maar is er geen jeugdpolitie. In Eemland zijn er 3 jeugdagenten. Hierdoor ontstaat de indruk dat men elkaar in Eemland gemakkelijk weet te vinden.

Ook de overlegvormen verschillen per gemeente. In Eemland bijvoorbeeld worden de meldingen eerst besproken in een casusoverleg met alle betrokken ketenpartners. Daar vindt de verdeling plaats. Wel worden alle cliëntsystemen met kinderen geregistreerd door BJU.

In Utrecht zijn er overlegvormen waarin huiselijk geweld situaties met aangifte worden besproken (justitieel casusoverleg) en zonder aangifte (districtsoverleg). Het zijn niet dezelfde deelnemers. De politie stuurt alle zorgmeldingen waarbij kinderen aanwezig zijn direct door naar BJU.

Er zijn ontwikkelingen op het gebied van verbeteren van afstemming met de politie, met het JAT en met een aantal WWO's. Er staan nog gesprekken gepland met het ASHG (Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld) en het OM (Openbaar Ministerie).

In het eerste kwartaal 2009 is er een grote toename van aanmeldingen (zorgmeldingen zijn ook aanmeldingen) te zien in vergelijking tot het eerste kwartaal van 2008.

Belangrijk is om te vermelden dat er bij BJU inmiddels (door de inzet op verbetering van de betrouwbaarheid van de beleidsinformatie) nauwkeuriger wordt geregistreerd en nauwkeuriger wordt geregistreerd omtrent wat een aanmelding is. In voorgaande jaren werden diverse aanmeldingen geregistreerd onder 'preventieve contacten'. Deze werden niet geteld en werden niet genoemd in de beleidsinformatie. Dit zou een verklaring voor de toename kunnen zijn.

Bij de S3-meldingen is er vaak sprake van echtscheidingsproblematiek. BJU biedt sinds ongeveer twee jaar geen bemiddeling meer aangezien, aangezien dit lokaal aanbod zou horen te zijn. Door de provincie is er bij de diverse keren bij de gemeenten op aangedrongen dit aanbod te ontwikkelen aangezien het nu onvoldoende beschikbaar is. De indruk bestaat dat het aanbod momenteel nog immer onvoldoende is. De provincie heeft onlangs aangegeven onder andere hierover opnieuw in gesprek te willen met de gemeenten.

Daarnaast is het belangrijk te vermelden dat er bij S3 meldingen erg vaak sprake is van alcohol- en drugsgebruik. Samenwerking met Centrum Maliebaan is in deze noodzakelijk. Wellicht kunnen zij ook meer of ander aanbod bewerkstelligen.

De samenwerking met het speciaal onderwijs en de politie is van groot belang. Ieder kind hoort naar school te gaan. Contact zoeken en regelmatig een

overleg plannen is essentieel. Er is in Amersfoort een vervolgcursus geweest m.b.t. zorgmeldingen. Aanvankelijk zou de politie hier ook aan meedoen, maar die hebben helaas op het laatste moment afgezegd. Andere ketenpartners hebben hieraan wel deelgenomen.

BJU heeft een groot aanbod ontwikkeld op het gebied van deskundigheidsbevordering aan het voorliggend veld. Met name op gebied van kindermishandeling is veel gericht aanbod van voorlichting, signalering, gesprekstechnieken en workshops. Het gevolg van de deskundigheidsbevordering is dat men beter in staat is om signalen van kindermishandeling te herkennen, hetgeen tot verdere toename van het aantal meldingen zal leiden.

Belangrijk in dit kader is te noemen dat BJU in Utrecht ervoor heeft gekozen om de zorgmeldingen via de politie bij de Centrale Aanmelding te laten binnenkomen (S3 melding). Hier beoordeelt men of eerst in een vrijwillig kader hulp geboden kan worden of dat het direct in een traject naar het AMK gaat. Elders in het land is er voor gekozen alle zorgmeldingen van de politie direct naar het AMK door te sluizen. Dit betekent hogere kosten en het voorbijgaan aan de mogelijkheid binnen vrijwillig kader hulp te verlenen. Dat is een andere attitude van hulpverleners jegens de cliënten.

Alles overziend komt BJU tot het beeld dat zij in de trends voor AMK, S3 c.q. centrale toegang dat BJU niet zo zeer afwijkt van andere bureaus jeugdzorg. Er is wellicht sprake van een interne oorzaak dat er anno 2009 beter geregistreerd wordt wat een melding is en wanneer niet, wat in voorgaande jaren of onvolledig of soms onjuist werd gedaan. In dit opzicht is er sprake van een verbetering in de beleidsinformatie zodat er nu beter zicht is op de aantallen in AMK en S3.

Externe factoren die wellicht zorgen voor een toename van AMK- en S3-meldingen dienen gezocht te worden in de verbeterde samenwerking van BJU met huisartsen, professionals, ziekenhuizen daar waar het gaat om meldingen van vermoedens van kindermishandeling: het netwerk signalering kindermishandeling is sterk verbeterd en wordt nog verder verbeterd.

De samenwerking en verdere professionalisering van de politie heeft geleid tot toename van S3-meldingen; er zal de komende periode met de politie in Amersfoort gesproken worden, omdat het vermoeden bestaat dat er wellicht nog teveel S3-meldingen bij BJU komen die thuis horen in het voorliggend veld, echter BJU weet nog niet of hun vermoedens juist zijn.

De groei van meldingen bij het AMK heeft dit jaar geleid tot een wachtlijst binnen BJU. Een mogelijke interne oorzaak is dat BJU te laat heeft geanticipeerd op de sterke trend en niet tijdig is gaan werven voor een bovenformatief AMK-team ten einde de fluctuaties op te kunnen vangen.

Gedeputeerde heeft tevens verzocht wat, in het licht van deze analyse, de haalbaarheid is van de prestatieafspraken 2009 zoals deze zijn afgesproken en vastgesteld door de Gedeputeerde Staten en gecommuniceerd in december 2008.

Het antwoord op deze vraag valt uiteen in 2 gedeeltes:

- a. Kunnen de cijfers en beleidsinformatie betrouwbaar aangeleverd worden?
Immers zonder goed functionerend registratiesysteem (IJ) zijn de rapportages over prestatieafspraken ook logischerwijs onbetrouwbaar of niet aanleverbaar.
- b. Worden de prestatieafspraken in 2009 behaald?

Ad a.

Het beleidsinformatiesysteem IJ zal vanaf 01-07-2009 op orde zijn. Vanaf 01-07-2009 zullen de cijfers en dus beleidsinformatie *maximaal haalbaar betrouwbaar* aangeleverd worden (100% betrouwbaarheid is uiteraard nooit mogelijk gezien de menselijke factor in het registreren).

Ad b.

De prestatieafspraken zijn gekoppeld aan productie. Dit laat zich uiteen splitsen in kwantiteit en kwaliteit.

De gekoppelde prestatieafspraken staan onder sterke invloed van de groei en de personele problemen binnen BJU en de groei (t.o.v. 1^e kwartaal 2008 een stijging van ongeveer 15 %) binnen o.a. AMK en van S3 (t.o.v. 1^e kwartaal 2008 een verdubbeling van aantallen) en Onder Toezicht Stelling(OTS)-zaken (gemiddeld in 2009 10-15%).

Zoals in de kaderbrief Uitvoerings-programma reeds is aangegeven kampt BJU met een flink ziekteverzuim en een fors personeelsverloop (dit is overigens gedaald t.o.v. 2006 en niet uniek voor Bureau Jeugdzorg in Utrecht). De groei van AMK, S3- en OTS-zaken versterkt personele problemen. Reeds nu al is duidelijk dat BJU door alle reeds genoemde factoren de meeste prestatieafspraken niet volledig na kan komen. Daar waar de prestatieafspraken wel gehaald worden heerst binnen BJU een veel te hoge, onverantwoorde werkdruk doordat er geen wachtlijsten mogen ontstaan

In de kaderbrief Uitvoeringsprogramma is ook vermeld dat er sprake is van onvoldoende financiering vanuit het Rijk voor invoering van landelijke kwaliteitsverbeteringen zoals o.a. Deltamethodiek, Handboek Jeugdreclassering. Dit heeft invloed op de hoogte van de caseload (een hulpverlener moet door deze tekorten meer cliënten helpen dan de norm die landelijk is afgesproken) en daarmee op de prestatieafspraken.

De gedeputeerde mw Haak heeft BJU tevens verzocht om gezamenlijk en eenduidig op te trekken naar gemeentes, in MOgroep- en IPO-verband. BJU is bereid om hierover nadere afspraken te maken. Een voorbeeld waarin BJU en provincie goed gezamenlijk optrekken in respectievelijk MO- en IPO-verband is in de communicatie over de knelpunten voor uitvoering van de toeleiding binnen de Wet Gesloten Jeugdzorg. Tevens trekt BJU samen met provincie eenduidig op naar gemeenten in de ontwikkeling van de CJG's.

Namens Mevr. P.J. Laanen
Voorzitter Raad van Bestuur Bureau Jeugdzorg Utrecht

Bijlagen
I.Cijfers AMK